

Simon Thomas AC
Cadeirydd y Pwyllgor Cyllid
Cynulliad Cenedlaethol Cymru

18 Tachwedd 2016

Annwyl Simon

Craffu ar gyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru 2017-18 – Prif Grŵp Gwariant yr Amgylchedd a Materion Gwledig

Gwnaethom ystyried cyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer 2017-18 ar 2 Tachwedd 2016. Nodaf ein prif arsylwadau isod.

Yn ogystal â'r llythyr hwn, rwyf wedi ysgrifennu at Ysgrifennydd y Cabinet dros yr Amgylchedd a Materion Gwledig i ofyn am wybodaeth ychwanegol mewn nifer o feysydd.

Yn gyffredinol, nodwn fod Prif Grŵp Gwariant yr Amgylchedd a Materion Gwledig yn wynebu gostyngiad sylweddol mewn dyraniadau cyfalaf. Yn sgil y gwaith sydd ei angen i gyflawni dyletswyddau ac ymrwymadau newid hinsawdd y Llywodraeth, gellid ystyried gostyngiadau i'r gyllideb gyfalaf o fewn Maes Rhaglenni Gwariant newid hinsawdd a chynaliadwydd fel risg i gyflawni'r ymrwymadau hyn (er fe wnaeth Ysgrifennydd y Cabinet ein sicrhau nad oedd risg o ran eu cyflawni). Amser a ddengys, a bydd ein rhaglen waith mewn perthynas â gwaith craffu newid hinsawdd yn monitro'r gwaith o gyflawni'r dyletswyddau hyn.

1 Proses y gyllideb

1.1 Cyflwyno gwybodaeth

Rydym yn ddiolchgar i Ysgrifennydd y Cabinet a'i swyddogion am ddarparu gwybodaeth i lefel Llinell Wariant yn y Gyllideb. Mae'r lefel hon o wybodaeth yn hanfodol i'n gwaith craffu ariannol ac o ran sicrhau tryloywder.

Er gwaetha'r sylwadau uchod, hoffem weld rhagor o wybodaeth yn ymwneud â newidiadau mewn llinellau gwariant a ddarparwyd o dan y golofn 'sylwadau'. Roedd nifer o ostyngiadau mewn gwariant nad oeddent wedi eu hesbonio'n glir. Pan ofynnwyd cwestiynau i Ysgrifennydd y Cabinet mewn perthynas â'r llinellau hyn, roedd ei swyddogion yn gallu cynnig rhywfaint o eglurhad. Pe byddai'r gostyngiadau wedi cael eu hegluro yn fanylach yna mae'n bosib y gallai hynny fod wedi osgoi'r angen i'w harchwilio yn ystod y sesiwn dystiolaeth. Byddaf yn ysgrifennu at Ysgrifennydd y Cabinet i ofyn am ragor o fanylion ar gyfer sesiynau yn y dyfodol.

1.2 Cyllidebau carbon a chyllidol

Rydym yn falch bod Ysgrifennydd y Cabinet yn bwriadu alinio cyllidebau carbon a chyllidol yn y dyfodol ac rydym yn cymeradwyo'r dull hwn. Byddwn yn dilyn y datblygiad hwn gyda diddordeb brwd a gallai hyn fod yn faes o ddiddordeb i'r Pwyllgor Cyllid yn y dyfodol.

1.3 Ffynonellau ariannu allanol

Roedd yn amlwg i ni bod Ysgrifennydd y Cabinet yn dibynnu ar arian o ffynonellau allanol i gyflawni sawl amcan. Mae cyllid Ewropeaidd a benthyca awdurdodau lleol yn ddwy enghraifft.

Mae hi hefyd yn gobeithio am ddyraniadau ychwanegol o gronfeydd wrth gefn cyn fersiwn derfynol y gyllideb ddrafft, yn amodol ar Ddatganiad yr Hydref Canghellor y Trysorlys.

Er mwyn i ni edrych mewn ffordd gyfannol ar gynlluniau gwario Ysgrifennydd y Cabinet ac i asesu lefel y risg a allai fod yn gysylltiedig â rhai o'r dulliau hyn, credwn y dylai gwybodaeth am yr arian a ddisgwylir o'r ffynonellau allanol hyn gael eu darparu i ni yn y dyfodol.

1.4 Gweithredu Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a'r Asesiad Effaith Integredig Strategol.

Credwn fod angen gwneud mwy i ddangos sut caiff penderfyniadau cyllideb eu llunio gan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Rydym wedi gofyn am ragor o wybodaeth gan Ysgrifennydd y Cabinet a gobeithio y bydd hyn yn arwain at dystiolaeth o le mae llinellau cyllideb penodol wedi cael eu creu, eu hatal, eu cynyddu neu eu lleihau o ganlyniad uniongyrchol i gyflawni gofynion y Ddeddf hon.

O ran yr Asesiad Effaith Integredig Strategol, roeddem yn siomedig na chyfeiriwyd yn benodol at sut yr ystyriwyd anfanteision economaidd-gymdeithasol, cydraddoldeb, y Gymraeg, datblygu cynaliadwy, hawliau plant a threchu tlodi o fewn y portffolio amgylchedd. Fel gyda'r pwynt a wnawn uchod mewn perthynas â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, disgwyliwn ragor o fanylion am sut y gwnaeth ystyried y materion trawsbynciol hyn lywio'r gwaith o ddyrannu'r gyllideb. Heb y manylyn hwn, yr argraff a roddir yw bod y materion hyn yn cael eu trin yn arwynebol yn hytrach na'u bod yn ganolog i'r broses o wneud penderfyniadau.

1.5 Cyfoeth Naturiol Cymru

Roedd Prif Weithredwr Cyfoeth Naturiol Cymru wedi gwneud cais i gael setliad cyllideb tair blynedd. Rydym yn cydymdeimlo â'r cais hwn. Yn ogystal â helpu Cyfoeth Naturiol Cymru i reoli'r heriau sylweddol y mae'n wynebu, byddai'n helpu i roi rhywfaint o sicrwydd i staff Cyfoeth Naturiol Cymru. Gallai hyn, yn ei dro, gyfrannu at wella morâl staff y sefydliad.

Mae Archwilydd Cyffredinol Cymru hefyd yn cydnabod hyn yn ei adroddiad *Datblygiad Cyfoeth Naturiol Cymru* a gyhoeddwyd ym mis Chwefror 2016.

2 Blaenoriaeth, fforddiadwyedd a gwerth am arian

2.1 Tlodi tanwydd

Nododd Ysgrifennydd y Cabinet fod dileu tlodi tanwydd yn flaenoriaeth yn ei phapur cyllideb, ond eto mae'r Llinell Wariant yn y Gyllideb perthnasol yn dangos gostyngiad sylweddol dros gyfnod y gyllideb. Er bod swyddogion wedi awgrymu y gwneir yn iawn am hyn drwy ddefnyddio cyllid Ewropeaidd, rydym yn parhau i fod yn bryderus ynghylch diffyg arian craidd ar gyfer blaenoriaeth o'r fath; yn enwedig gan fod gan hyn y potensial i gynnig buddion sylweddol o ran atal gwariant mewn meysydd eraill a gwneud cyfraniad sylweddol i gyrraedd targedau lleihau carbon.

2.2 Amddiffyn rhag llifogydd a rheoli peryglon arfordirol

Dywedodd Ysgrifennydd y Cabinet mai amddiffyn rhag llifogydd yw un o brif flaenoriaethau ei phortffolio, a phwysleisiodd fod cynnal cyllideb rheoli peryglon yn hanfodol i gynnal ac adeiladu gwytnwch i lifogydd a newid hinsawdd yn y dyfodol.

Yn ei adroddiad *Rheoli Perygl Llifogydd ac Erydu Arfordirol yng Nghymru* cydnabu Archwilydd Cyffredinol Cymru fod buddsoddiad diweddar Llywodraeth Cymru wedi gwella diogelwch arfordirol ac wedi cyflawni rhai buddion ehangach. Fodd bynnag, nododd bryderon hefyd ynghylch y capasiti yn Llywodraeth Cymru ac awdurdodau lleol i reoli peryglon erydu a llifogydd yn y dyfodol.

Fel mae'r gyllideb ar hyn o bryd, ymddengys i ni fod Llywodraeth Cymru yn bwriadu dyrannu llai o arian cyfalaf ar gyfer rheoli peryglon llifogydd yn ystod y Cynulliad hwn o gymharu â'r Cynulliad diwethaf, gyda gostyngiad wedi'i gynllunio o £29 miliwn yn 2017–18 i £17 miliwn y flwyddyn ar gyfer 2018–19 a 2019–20.

Deallwn fod Llywodraeth Cymru yn gobeithio y bydd awdurdodau lleol yn gallu cael gafael ar arian ychwanegol drwy fenthyca ond rydym yn dal i fod yn bryderus am y ddibyniaeth hon ar awdurdodau lleol – yn enwedig yn sgil canfyddiadau'r Archwilydd Cyffredinol.

Yn ogystal, mae'r Llywodraeth wedi nodi'n flaenorol ei bod wedi ystyried Banc Buddsoddi Ewrop fel ffynhonnell ariannu ar gyfer y Rhaglen Rheoli Peryglon Arfordirol. Er ei bod yn bosibl i Fanc Buddsoddi Ewrop fuddsoddi mewn prosiectau y tu allan i'r Undeb Ewropeaidd, caiff 90% o'r buddsoddiadau eu gwneud o fewn yr Undeb Ewropeaidd. Mae hyn yn ychwanegu at yr ansicrwydd ynghylch ffynonellau ariannu ar gyfer dull y Llywodraeth yn y dyfodol.

Rydym yn bwriadu cynnal ymchwiliad i'r maes hwn yn ystod y flwyddyn nesaf a byddwn yn ystyried fforddiadwyedd a gwerth am arian fel rhan o'r gwaith hwn.

Diolchwn i'r Pwyllgor Cyllid am ystyried ein safbwyntiau a gobeithio y byddant o ddefnydd i waith y pwyllgor. Anfonir copi o'r llythyr at Ysgrifennydd y Cabinet a bydd hefyd yn cael ei gyhoeddi ar wefan y Cynulliad.

Yn gywir

Mark Reckless AC

Cadeirydd y Pwyllgor Newid Hinsawdd, Amgylchedd a Materion Gwledig

